

LUNDS UNIVERSITET
Samhällsvetenskapliga fakulteten

Centrum för genusvetenskap

Våld(samt) härligt

Fyra djupintervjuer om meningsskapande kring

BDSM-utövning

Sophia Halvarsson

Kandidatuppsats, 15 hp

GNVK01, vårterminen 2012

Handledare: Lena Karlsson

Abstract

The intention of this thesis is to explore how four self-defined BDSM practitioners describe and understand their practices. Furthermore, I want to explore if their point of view can help us to understand BDSM in other terms than violence and battery. The interviews are semi structured and were done through instant messaging. By using grounded theory method it turned up that the informants described different needs linked to a feeling of well being such as; sexual needs, social protection in terms of a safe and calm environment, social needs such as acceptance, self-esteem and a feeling of self-fulfilling activity. By mentioning hegemonic discourses for normal and good, love, care, affection, free will and equality between the participants, the informants made a clear distinction between BDSM and violence.

Descriptions of communicative relationships over time where boundaries are set before a session, which also create trust and tender care afterwards the guarantee a positive experience. Those are ingredients that amplify this understanding. The informants' way of describing their activities shows that BDSM is not equivalent with violence and battery, since violence should be understood as something done without consent, rather than a series of specific actions against the physical body.

Key words: Gender Studies, BDSM, Violence, Sex/Gender System, Semantics/Semiotics

Nyckelord: Genusvetenskap, BDSM, Våld, Sexhierarki, Semantik/Semiotik

Stort tack!

Till alla informanter som med glädje delat med sig av sina erfarenheter, tankar och känslor. Tack för ert förtroende och er vilja att hjälpa mig med denna uppsats. Även stort tack till alla er som på olika sätt förmedlat stöttande ord under arbetsprocessen. Er uppmuntran har gett mig det den ork jag behövt när skrivandet känts svårt och tungt. Även tack till min handledare, Lena Karlsson, som introducerat mig för många spännande - och nya - begrepp och perspektiv samt mina kamrater på centrum för genusvetenskap. Det har varit ett nöje att få diskutera med er under de år som gått, och att få konstruktiv kritik på mina tankegångar. Sist men inte minst ett speciellt stort tack till Mamma, den starkaste kvinnan jag känner, för att du alltid funnits till hands med synpunkter och vägledning. Den här kandidatuppsatsen är till dig.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
2. Definitioner.....	6
3. Intervjusedaten.....	8
4. Tidigare forskning.....	9
5. Metod.....	11
5.1 Grounded theory method.....	11
5.2 Praktisk metod.....	13
6. Etiska förpliktelser.....	15
7. Praktiskt tillvägagångssätt.....	17
8. Analys.....	19
8.1 Behov.....	19
8.2 Kommunikation och tillit.....	26
8.3 Genuinitet.....	30
9. Sammanfattning	33
10. Litteraturförteckning.....	35
11. Bilaga ett.....	39
12. Bilaga två.....	41

1. Inledning

Det finns frågor som engagerar. Frågor där de flesta har en åsikt och gärna ventilerar dem. Frågor kring sexualitet, kropp och dess gränser brukar ha en sådan effekt. I ljuset av mål B 326 -10, där en 32-årig man åtalats för grov misshandel efter sadomasochistiskt sex med en 16-årig kvinna med tidigare självskadebeteende, har diskussionen kring synen på BDSM blossat upp. En av de aspekter som diskuteras är det juridiska förhållandet till utövning och om staten bör lägga sig i människors handlande och i så fall när det kan anses befogat. För även om BDSM (bondage/disciplin, dominans/underkastelse och sadomasochism) inte är sjukdomsklassat i Sverige sedan 2009, betyder det inte att utövningen är ekvivalent med laglig. Detta eftersom vi sen tidigare har en begränsad samtyckeslagstiftning i Sverige.¹

Samtyckeslagstiftningen innebär att straffvärdet hos en gärning minskar så att en handling hamnar utanför lagens ramar. En handling som annars är olaglig blir således laglig om parterna samtyckt. Dock finns det handlingar som anses vara så pass grova att samtycke inte kan befria från ansvar. En sådan gränsdragning finns inom misshandel. Begreppet delas in i graderna ringa misshandel, misshandel (normalgraden) och grov misshandel. Graden avgörs inte bara av vilka skador som orsakats utan även av bland annat uppsåt liksom av hur skadan har tillfogats. Vid misshandelsbrott får samtycke endast betydelse vid ringa misshandel.²

Att man i mål B 326 -10 valde att åtala mannen för grov misshandel innebär att man ser BDSM som en serie handlingar som inbegriper våld, eftersom misshandel är ett våldsbrott. Misshandel innebär att en person tillfogar någon fysisk skada, smärta, sjukdom (där psykisk misshandel ingår) eller försätter någon i vanmakt. Våld är således inte per definition begränsat till fysiska övergrepp i juridiken.³ När det gäller BDSM måste vi dock ha i åtanke att samtycke blir obetydligt om graden överstiger ringa misshandel. Detta gör att frågan om vanmakt och psykiskt lidande blir irrelevant. Om ingen psykisk eller emotionell skada skett förpassar man BDSM till en strikt fysiologisk sfär, där kroppen blir något som staten måste skydda. Därför anser jag det inte främmande att påstå att den juridiska förståelsen av BDSM utgår från en fysisk förståelse, där man inte tar hänsyn till utövarnas meningsskapande kring praktiken. Annars hade åtalspunkterna antagligen sett annorlunda ut. Jag anser att den juridiska synen på BDSM är att betrakta som konventionell, eftersom jag uppfattar att den mediala debatten kring BDSM och populärkulturens skildringar ofta kretsar kring en

¹ Harlevi (2008)

² Harlevi (2008)

³ Brottsbalk 3 Kap: 5 -6§

förståelse av fenomenet som är strikt centrerad till formen för utövningen snarare än utövarens tolkning av uttrycket.

Denna syn på BDSM provocerar mig. Sen några år tillbaka rör jag mig i kretsar där människor praktiserar BDSM. I samtal med dessa människor har andra berättelser än den traditionella delgetts. Många jag har pratat med uttrycker sig i termer av bra sex, kärlek och acceptans, vilket helt frångår en våldsförståelse. De samtal som förts stämmer illa överens med den bild jag blivit, och fortfarande blir, matad med utifrån. Frustrationen övergick i en drivkraft och vilja att försöka skapa utrymme för andra sätt att förstå praktikerna. Min intention är därför att undersöka hur självdefinierade BDSM-utövare beskriver och förstår sin praktik. Min intention är också att undersöka om berättelserna frångår en konventionell våldsförståelse. Mina frågor är: Hur förstår självdefinierade BDSM utövare sina praktiker? Kan man genom deras berättelser förstå BDSM på ett sätt som frångår en konventionell våldsförståelse? För att kunna genomföra studien har jag gjort intervjuer med BDSM-utövare, vars gemensamma nämnare är att de identifierar sig som BDSM-utövare och finns på ett internetforum jag är familjär med.

2. Definitioner

Gällande BDSM som begrepp anser jag att RFSU:s (Riksförbundet för sexuell upplysning) definition är den bredaste. Vidare uppfattar jag att RFSU:s definition också är internationellt accepterad, eftersom den används både av forskare och utövare i olika länder.⁴ BDSM står för bondage/disciplin, dominans/submission (underkastelse) och sadomasochism. Begreppet förutsätter vidare att aktiviteterna utgår från samtyckande parter där aktiviteten skapar gemensamt välmående.⁵ Men vad innebär begreppen?

Bondage handlar om att begränsa någons rörelsefrihet. Även om detta är en till synes fysisk aktivitet kan bondage också vara en mental aktivitet där kommandon används för att skapa psykiska bojar. Disciplin kan precis som bondage vara en fysisk eller psykisk aktivitet. I detta fall genom att en individ har makten att kontrollera någon annans beteende genom utdelning av straff och belöning. I de relationer som beskrivits finns en part som betecknas som den som innehar makt, dvs. är dominant. Den dominanta utövar makten mot den underordnade. Även om detta är en konkret och på många sätt verklig maktövning är den inte absolut. Den undergivna har medvetet och frivilligt frånsagt sig makt inom specifika ramar.

⁴ Exempelvis Masters (2008), Beckmann (2009)

⁵ RFSU Stockholms sexualpolitiska BDSM- och fetischismgrupp (2008):2

Sadomasochism är till skillnad från de tidigare begreppen inriktad på de fysiska aspekterna. Sadism innebär att en person gillar att ge och masochism att en person gillar att ta emot smärta.⁶

Ett annat ord som ofta används av BDSM- utövare är vaniljrelationer eller vaniljsex. Ordet vanilj refererar till relationer eller sexuella praktiker som är normativa. Jag vill poängtera att det normativa inte enbart ska ses som det procentuellt vanligaste i en befolkning. Det normativa ska också förstås som de relationer och sexuella praktiker som människor antas ha eller föredra, vilket skapar hierarkier och får konkreta konsekvenser för utövare av praktiker som frångår den sociala normen. När man pratar om vaniljsex och BDSM bör man vara medveten om denna maktdimension och förhållandet mellan de båda, där det normativa också har tolkningsföreträde över det avvikande.⁷

Ett begrepp som ofta används i samband med BDSM är termen session. En session åsyftar till BDSM- utövning under en bestämd tidsperiod.⁸ Jag kommer i samband till begreppet använda orden för- och efterarbete. Jag ser förarbetet som de förberedelser, både fysiska och psykiska, som sker innan sessionen. Efterarbetet är i sin tur de fysiska och psykiska handlingar som sker efter en session, men som är beroende av sessionen, dvs. det man i efterhand behöver för att upplevelsen av sessionen ska vara positiv. 24/7 innebär att man intar positionen undergiven/dominant mer eller mindre konstant. En 24/7 relation kan fortfarande ha uttalade sessioner, men kan också ha sessionen integrerad i relationen.

Eftersom den här kandidatuppsatsen kretsar kring begreppet våld, anser jag att det är på sin plats att utveckla den påbörjade diskussionen och redogörelsen för begreppet i inledningen. Jag skrev att juridiken har en förståelse för våld och övergrepp som främst utgår från kroppen. Asp, professor i statsrätt, menar att om man tittar på sexualbrottslagstiftningen finns det i samhället en djupt förankrad tanke om att integritet är starkt kopplad till intimiteten och de kroppsdelar som är förknippade med sexualiteten. En beröring anses därför vara mer integritetskränkande desto närmare kroppen och de kroppsdelar som associeras med sexualiteten man kommer.⁹ Ur ett genusvetenskapligt perspektiv vill jag poängtera att förståelsen för våld hänger samman med den egna upplevelsen av våld. Empiriska undersökningar visar att män blir i större utsträckning än kvinnor utsatta för gatuvåld, det vill

⁶ RFSU Stockholms sexualpolitiska BDSM- och fetischismgrupp (2008): 6,9 f., 12,14

⁷ Butler (2007), Rubin (1984), Warner (Ed.) (1993)

⁸ RFSU Stockholms sexualpolitiska BDSM- och fetischismgrupp (2008):13

⁹ Asp (2008):75 – 85

säga fysiskt våld, av människor som de inte känner. Kvinnor i sin tur blir oftare utsatta för misshandel i hemmet, som kan vara både fysisk och psykisk till sin natur. Detta får konsekvensen att män generellt har en förståelse för våld som utgår från fysiska handlingar som ger synliga och/eller varaktiga skador och är tydligt straffbart. Det resulterar i att kvinnors förståelse för våld ofta är bredare. Kvinnor definierar även hot om våld och ett hotfullt kroppsspråk tillsammans med bland annat kontroll över rörelsefrihet, mat, ekonomi, kläder och andra saker som begränsar bestämmanderätten över den egna kroppen som våld eftersom det skapar en otrygghet.¹⁰ Den dominerande synen på BDSM som fysiskt våld, där känslomässiga aspekter inte blir relevanta, kan därför hävdas utgå från manliga premisser.

3. Intervjusubjekten

I min jakt på informanter valde jag att använda mig av en hemsida som är ett forum för människor som på olika sätt förhåller sig till BDSM. Det kan vara utövare, nyfikna eller vänner. Sidan hade sommaren 2009 över 30 000 medlemmar. Sidan vänder sig till människor av olika kön, könsidentitet och sexuella läggningar. Det finns inga specifika premisser för att få gå med, utan medlemmarna kan ha vitt skilda preferenser även om fokus ligger på BDSM och fetischism. Sidan fungerar som kontaktsajt men också som diskussionsforum och ett sätt att informera om olika former av sammankomster.

Att jag valde sajten beror på flera saker. För det första är jag, som jag nämnde i inledningen, familjär med sajten sedan tidigare. För det andra är den det största forum jag kan hitta. Detta gör det rimligt att anta att människor med den typ av erfarenheter som ligger till grund för det jag vill undersöka rör sig på sidan. Det finns naturligtvis andra sätt att söka BDSM utövare på. Man skulle kunna gå på olika typer av sammankomster för att prata med människor och dela ut information om studien. Även om detta kan vara ett bra sätt att arbeta på ser jag vissa brister. Det finns många BDSM utövare som av olika anledningar väljer att inte aktivera sig i klubbar eller mindre sociala nätverk av olika anledningar. Med detta i tanken tror jag att internetbaserade forum ger helt andra möjligheter att nå ut till populationen BDSM-utövare.

Väl på hemsidan finns naturligtvis olika sätt att försöka få kontakt med informanter. Jag valde att skriva en kort text om kandidatuppsatsen på min medlemssida, i presentationen. Jag har ändrat informationen alltefter resans gång. Jag har kort presenterat ämnet och att man kan kontakta mig vid intresse för vidare information. Detta sätt att arbeta på är kanske inte alltid

¹⁰ Hearn & McKie (2008)

optimalt. Man får ha i åtanke att beroende på vad man uppgett att man söker, har för visningsbild osv. kan begränsa vilka som besöker presentation. Eftersom jag inte ämnar säga något om populationen som helhet blir detta dock inte något problem för mig. Min erfarenhet av sidan är inte heller att de jag pratat med har varit begränsade i relation till kön, sexuell läggning, könsidentitet, kinks (olika typer av sexuella aktiviteter eller livsstil) eller ålder. Men för att ytterligare försöka få kontakt med människor har jag skapat en tråd i ett diskussionsforum kring ämnet.

Via sidan fick jag kontakt med fyra informanter. Dessa kallar jag Jessica, Anita, Adam och Peter. Eftersom jag vill fokusera på deras erfarenheter och vill att de ska känna sig anonyma har jag valt att inte ha bakgrundsfrågor om ålder, yrke osv. Även om den typ av frågor i vissa fall kan hjälpa forskaren att förstå informanternas berättelser har jag valt att helt avkontextualisera intervjuerna. Det kan mycket väl hända att jag hade tolkat texterna på ett annat sätt om jag vetat mer om mina informanter. Men min plikt främst hos att informanten ska känna sig trygg.

4. Tidigare forskning

Det finns en stor mängd forskning kring BDSM. En majoritet av den forskning jag har tagit del av utgår från psykologin och de diskussioner som förs inom disciplinen. Fokus kretsar kring diagnosmanualerna ICD -10 (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems - Tenth Revision) utgiven av Världshälsoorganisationen samt DSM-IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) utgiven av American Psychiatric Association. Även om dessa manualer inte klassar sadomasochism som en psykisk störning per se om det sker med samtycke säger DSM-IV att det är en psykisk sjukdom om det orsakar eget lidande eller hinder i livet. ICD – 10 anser att diagnos bör sättas om en person föredrar SM framför andra sexuella aktiviteter eller om praktiken är en förutsättning för njutning. Även om den svenska ICD -10 tagit bort sadomasochism är tidsramen sedan dess relativt kort. Forskare inom psykologin är bland annat Nordström samt Bäsén och Långström. Båda är kritiska till manualerna och menar att de antaganden som görs om utövarna bygger på studier av människor som sökt hjälp. Detta gör att det inte finns några kausala orsakssamband mellan S/M utövning och psykiska störningar.¹¹ Vidare finns det inom psykologin en hel del material

¹¹ Nordström (2009), Bäsén och Långström (2006)

kring psykologer och patienters erfarenheter kring att prata om – eller inte prata om BDSM och hur man pratar om det.¹²

Det finns en hel del material kring BDSM med en socialkonstruktivistisk ingång. Till exempel är Andrea Beckmanns syfte med boken *The social construction of sexuality and perversion* att visa att sadomasochism som utgår från samtycke inte borde vara olagligt. En annan forskare är Weait som i sin forskning visar att utgången i rättsfall snarare beror på om handlingen kan betraktas som normal än i vilken kontext handlingen utförs. Denna rättsliga praktik gör att man fråntar handlingen den sociala kontext som den/de praktiserande tillgivit den och att man reproducerar sociala värden och stereotyper.¹³ Detta stöts av forskare som Athanassoulis som jämfört och undersökt samtycke inom sport, äga och medicinen med sadomasochism.¹⁴ Resultatet visar att man inte gör en diskrepans mellan hur praktiken kan uppfattas om man tittar på utövningen utifrån och den mening som de inblandade tillskriver praktiken.¹⁵ En forskare som utforskat den mening BDSM utövare själva tillskriver praktiken är Newmahr. I informanternas berättelser fann hon att BDSM kan ses i termer av sex, hälsosam terapi och hjälp till självhjälp. Utövarna ansåg sig genom praktiken kunna skapa autentiska psykiska och fysiska rum som är självförverkligande, vilket påverkar självbilden i positiv riktning. Detta skapar ett lugn och en avslappning som håller i sig efter att sessionen är över.¹⁶

Det finns en hel del forskning som fokuserar på populärkultur och/eller media och har socialkonstruktivistiska utgångspunkter eller inslag. Exempelvis Margot Wiess studie av acceptansen och förståelsen för BDSM i populärkultur bygger på om praktiken kan förstås ur normativt tillgängliga tolkningsramar. Detta framkallar möjligheter för människor att skapa en viss tolerans för BDSM, så länge praktiken sker i en gråzon mellan det tillåtna och otillåtna. Praktiker som inte uppfattas som alltför hårdhänta, smärtsamma, exponerande, icke intima och distanserade rent känslomässigt ses som normala. Allt annat är det riktiga BDSM.¹⁷ Detta får stöd av Oveesson som i sin kandidatuppsats tittar på diskurser kring BDSM i tidningsartiklar mellan 2007 och 2011. Det gemensamma för alla artiklar oavsett inställning

¹² Hoff & Sprött (2009), Rodemaker (2010), Lawrence & Love – Crowell (2008)

¹³ Weait (2005)

¹⁴ Athanassoulis (2002)

¹⁵ Newmahr (2010), Lindemann (2002)

¹⁶ Newmahr (2010)

¹⁷ Wiess (2006)

till BDSM är att de inte ifrågasätter uppfattningen av det normala vilket konstruerar BDSM som något avvikande.¹⁸

5. Metod

5.1 Grounded Theory Method

Teoretiskt har jag valt att använda mig av Grounded Theory (GT) och Grounded Theory Method (GTM). Begreppen utvecklades av de medicinska sociologerna Barney Glaser och Anselm Strauss under 1960-talet som en kritik mot positivistiska och deduktiva forskningstrender.¹⁹ Glaser och Strauss menade att forskning som utgår från på förhand bestämda teoretiska ramar, speciellt ”grand theories”, har negativt inflytande på resultatet och bör minimeras i forskningsprocessen.²⁰ Strauss och Glaser ansåg att forskning bör vara induktiv (GTM) och att empirin ska agera som utgångspunkt för att konstruera teori(er) och begrepp, vilka är resultat av forskningsprocessen (GT).²¹ Originalidén var att forskaren skulle hantera uppgiften genom att gå in i forskningsprocessen förutsättningslöst. Detta innebär att forskaren inte bör ha några förkunskaper i ett forskningsfält eller någon teoretisk orientering. Vidare ansåg Glaser och Strauss att forskaren genom de praktiska momenten kunde anses vara en neutral faktor i mötet med studiesubjekten.²²

Att grunda teori(er) utifrån nyckelord och kategorier som blivit producerade under dylika premisser är från ett genusvetenskapligt perspektiv på flera plan problematiskt. Den distans och neutrala hållning som förutsätts och krävs av forskaren är varken verklighetsskildrande eller önskvärd. Idén om objektivitet bygger på idealiserade normer som skapats i den positivistiska forskningskontext som Glaser och Strauss till viss del vände sig emot. Man bör se en forskares vägran till integration med ett forskningssubjekt som något som försvårar en god relation mellan forskaren och subjektet. Engagemang bör därför hållas högre än distans.²³

Flera forskare som idag praktiserar teorin/metoden väljer följaktligen att använda sig av en modifierad modell. Dessa forskare menar att ett öppet sinne inte är ekvivalent med ett tomt huvud. För att kunna ha ett öppet sinne anses det snarare vara en fördel om forskaren har en översiktlig kunskapsteoretisk bas som är tvärdisciplinär, eftersom olika discipliner har olika

¹⁸ Ovesson (2011)

¹⁹ Bryant & Charmaz (2007): 4-9

²⁰ Reichertz (2007): 217 - 220

²¹ Bryant & Charmaz (2007): 1-8

²² Olesen (2007): 421 – 426

²³ May (2001): 164 - 167, Olesen (2007): 422 - 426

infallsvinklar, problemformuleringar och lösningar. Det centrala bör istället vara att materialet inte blir påtvingad en specifik teori på förhand, utan att teorin utvecklas i en pågående analysprocess. Forskaren bör därför visa teoretisk känslighet och utgå från abduktion, rörelse mellan empiri och teori, under hela forskningsprocessen. Det innebär att forskaren försöker att se det relevanta och reflektera över materialet med hjälp av kodning i kategorier samt jämföra dessa med tidigare forskning.²⁴

I Glaser och Strauss sätt att tänka ligger ett ontologiskt antagande om att det finns en verklighet som går att beskriva. Detta tankesätt har blivit mycket omdiskuterat och kritiserat. Kritikerna menar att verkligheten är föremål för handling och tolkning redan innan studien utförs och påverkas därför av våra antaganden och värderingar.²⁵ Det handlar dels om att göra anspråk på en sanning, men också om epistemologiska och etiska problem kring forskarrollen i förhållande till kunskapsproduktion. Strauss försökte möta denna kritik genom att argumentera för att mening skapas genom sociala sammanhang på både mikro- och makronivå. Detta kallade Strauss för en meso-social nivå. Det innebär att det som görs i olika sociala sammanhang påverkas både av den grupp som man befinner sig i och element utifrån. De olika "sociala världarna" genererar sociala identiteter och perspektiv som delas av de deltagare som rör sig mellan liknande världar. Detta i sin tur formar individuella och kollektiva grunder för aktion. De olika arenorna innehåller olika diskurser, ramverk och problem som deltagarna rör sig emellan. Lösningen blir att kontextualisera.²⁶ Fokus blir då att ta hänsyn till hur materialet och analysen blir konstruerad genom forskarens positionering och prioriteringar, forskningskontexten, interaktionen med informanten o.s.v.

Eftersom sociala relationer är verkliga uppmuntras forskaren till ett simultant arbete mellan interaktion med data och analys utöver ett redogörande för detta.²⁷ Målet är inte att beskriva en fast verklighet, utan att utforska en social verklighet så som den blir beskriven. Sen kan man alltid hävda att det forskaren får veta inte är hela verkligheten, det finns alltid saker som man väljer att inte berätta. Det betyder dock inte att det som informanten faktiskt berättar inte har legitimitet. Jag tror att ett led i att lösa problemet är känslighet inför vad som sägs, inte sägs och vad som tas för givet som sant för att bättre kunna fånga upp den syn och mening som tillskrivs händelser och handlingar.

²⁴ Kelle (2007): 192 - 198, Dey (2007): 175 - 178, Bryant & Charmaz (2007): 7 ff, 15f.

²⁵ May (2001): 50

²⁶ Clarke & Friese (2007): 363 - 365

²⁷ Bryant & Charmaz (2007): 15-18

5.2 Praktisk metod

Det tillvägagångssätt jag väljer för att få svar på mina frågor är intervjuer. Genom dessa hoppas jag få inblick i informanternas upplevelser, erfarenheter och känslor. Jag kommer utgå från semistrukturerade frågor för att kunna få svar på det jag ämnar undersöka samtidigt som fördjupade svar, förtydliganden och utvecklande förklaringar, möjliggörs genom följdfrågor. Meningen är att informanten ska kunna svara i egna termer samtidigt som det ska finnas möjlighet för mig att jämföra de olika intervjuerna. Detta för att jag ska kunna förstå den innebörd informanterna tillskriver fenomen på en högre abstraktionsnivå.²⁸ Det jag vill göra är således att inte ta givet vissa erfarenheter och att dessa är kända utan att blottlägga betydelser samtidigt som jag vill kunna koda och jämföra. Detta för att kunna säga något om det material jag har. Intervjuerna kommer att utföras via IM (instant message), ofta kallat chatt, på grund av flera orsaker som kommer att redogöras för här nedan. Att använda sig av IM verkar relativt utforskat och nytt i samband med kvalitativ forskning och jag kommer här att redogöra för vad jag anser vara de största för- och nackdelarna i relation till den typ av intervju jag ska göra. Jag tänker också i bästa mån redogöra för hur de svårigheter som kan uppstå kan hanteras. Etiska betänkligheter kommer mestadels att behandlas under följande rubrik.

Fördelarna med att använda internet som medium är över lag flera. Genom att använda internetforum skapas möjligheter att lokalisera och få tillgång till grupper som vanligen är svåra att få tillträde till, såsom marginaliserade grupper. Tillgängligheten bygger på att informanterna verkar i forum där de känner sig trygga och oftast redan är avidentifierade då de själva väljer pseudonym. Internet skapar en känsla av anonymitet och säkerhet som gör att människor vågar delta i sociala nätverk och olika former av intervjuer, något de inte skulle göra annars då avpersonifieringen inte blir densamma. Den ökade avidentifieringen på internet gör det ofta lättare för informanten att diskutera känsliga ämnen vilket ofta, men inte alltid, resulterar i mer öppenhet och mer djupgående berättelser, vilket ger rika dialoger.²⁹ I Barratts studie av unga droganvändare användes chattintervjuer. Detta ansågs vara ett acceptabelt och lämpligt sätt att bedriva forskning på, eftersom gruppen redan använde internet för att kommunicera och diskutera ämnet droganvändning.³⁰ Jag tänker att detta kanske speciellt gäller för individer som inte lever öppet eller har relationer vid sidan av sin

²⁸ May (2001): 148 - 154

²⁹ Ayling & Mewse (2009)

³⁰ Barratt (2011)

heltidspartner. På detta sätt ökar tillgängligheten till informanter med olika perspektiv och sociala positioner samt att man kan få tillgång till människor som i tidigare forskning varit osynliga.³¹

Kunskapsproduktion kring BDSM har traditionellt bedrivits inom psykiatrin på människor som sökt hjälp för sitt beteende eller funnits i olika former av stödgrupper. Detta gör att de som inte varit i behov av hjälp har varit osynliga. Även om detta har börjat ändras tänker jag att man fortfarande kan nå andra människor via internet än andra kanaler. Till exempel människor som inte lever i BDSM- par, inte vill synas eller rör sig på fester och pubträffar. Andra fördelar är att internet ger flexibilitet när det gäller tid och rum. Det går att intervju människor under annars obekväma tider.³²

Den största nackdelen som diskuteras kring användningen av IM kretsar kring konsekvenserna av att forskaren och informanten inte kan se varandra. Det går inte att använda sig av ögonkontakt, icke verbala uttryck såsom kroppsspråk och icke ord för att markera närvaro, intresse och empati.³³ Detta, tillsammans med formen för hur man ofta kommunicerar på internet, gör enligt kritiker att informationen blir otillräcklig.³⁴ Jag anser att man i frågan måste skilja på kvantitet och kvalitet. En jämförelse mellan ”face-to-face” (FTF) intervjuer och intervjuer via internet visade att det sistnämnda ger lika djupa svar som en intervju som utförs FTF. Barratt, som gjorde studien, menar att resultatet beror på den situation och den kontext inom vilken forskningen utförs. Om intervjupersonerna anser att internetanvändning är en naturlig del av den dagliga verksamheten kommer datan att vara rik. Detta eftersom man känner till den sociala och teknologiska kontext inom vilken man verkar.³⁵ Vidare kan man visa samförstånd genom kommenterar, såsom att skriva ut ickeord som man använder sig av i talande kontexter men också genom ”smiles” som indikerar känslor inför det som sagt eller signalerar i vilket tonläge man ville säga det.³⁶

Ett annat stort problem enligt kritiker är den höga andelen informanter som väljer att avsluta en intervju i förtid.³⁷ Man menar att detta beror på att det är lättare att lämna en konversation via internet än om man sitter mitt emot varandra i ett rum. Jag anser att med tanke på att

³¹ Van Eeden – Moorefield & Proulox & Prasley (2008) och Ayling & Mewse (2009)

³² Van Eeden – Moorefield & Proulox & Prasley (2008)

³³ Barratt (2011) och Ayling & Mewse (2009)

³⁴ Ayling & Mewse (2009)

³⁵ Barratt (2011)

³⁶ Van Eeden – Moorefield & Proulox & Prasley (2008)

³⁷ Barratt (2011) och Van Eeden – Moorefield & Proulox & Prasley (2008)

internetintervjuer ofta kan behandla känsliga ämnen kan det snarare vara en fördel att informanten inte känner tvång att medverka. Har man ett högt antal ”drop-outs” tycker jag att man ska fråga sig om det är något man gjort som forskare, gällande frågeformuleringar och liknande, som kan uppfattas negativt eller jobbigt för informanten.

Den sista stora oron inom forskning är hur man ska hantera att människor kan utge sig för att vara personer, eller ha erfarenheter, som de inte är eller har. I tidigare forskning har misstänka bedragare en benägenhet att avsluta intervjun tidigare än andra. Antagligen bygger detta på att deltagaren inte kan hålla igång en intervju i ett ämne utan erfarenhet. Speciellt utan att forskaren blir misstänksam.³⁸ Om informanternas konton blivit hackade borde innehavaren rimligen ha spärrat användarkontot. Vidare finner jag det märkligt att detta är en fråga som diskuteras enbart i förhållande till internetmetoder. Det finns andra situationer, FTF, där forskaren inte kan garantera eller verifiera att informanten pratar av erfarenhet. Ett problem med diskussionen är att den osynliggör att samma problematik är lika gällande inom andra metoder. Resultatet av diskussionen blir att människor vars berättelser redan figurerar i forskning ges mer legitimitet än berättelser som sällan får komma till tals. Jag vill hävda att legitimiteten baseras på ett delirium, att formen inom vilken berättelsen ägde rum är viktigare än de förutsättningar för vilken intervjun ägde rum.

6. Etiska förpliktelser

Frågor kring hur analytiska och praktiska problem hanteras är någonting som jag tänker reflektera över och redogöra för löpande i texten. Risken är annars att problematiseringarna förblir en plikt mot institutionen och disciplinen, snarare än ett förhållningssätt mot informanterna, den forskning som produceras och forskarjaget. Därför tänker jag i möjligaste mån fortlöpande ge uttryck för de känslor som uppkommer i samband med olika avvägningar och i bästa mån förklara hur och varför jag tog de beslut som fattats. Samtidigt finns det vissa frågor som jag kan - och borde - redogöra för i detta avsnitt. Om vi återgår till Glaser och Strauss har dessa kritiserats kraftigt från genusvetenskapen, speciellt från poststrukturalistiskt och postmodernistiskt håll. Kritiken går ut på att fokuseringen kring exkluderade dimensioner av det sociala livet väldigt enkelt reproducerar synen på abnormalitet och att dessa människor beskrivs som offer utan egen handlingskraft. Detta leder oss till frågor kring reflexibilitet och

³⁸ Ayling & Mewse (2009)

andra etiska ställningstaganden. Frågor kring vad som kan vara av privat karaktär, hur medgivande ges, hur konfidentialitet hanteras samt negativa konsekvenser för informanten.³⁹

Innan alla intervjuer har deltagarna uppmanas att läsa ett dokument kring studien, deltagande och samtycke som lagts upp i min dagbok på hemsidan där jag fått mina informanter. Det står på min presentationssida att man finner den där. I medgivandebrevet framgår studiens tema samt vilken typ av frågor som kommer att ställas, dvs. frågor kring erfarenhet och känslor kring BDSM. Vidare framgår att deltagandet är helt frivilligt och att intervjun utan problem kunde avbrytas om informanten önskar. I samband med intervjun fick informanten kontaktuppgifter till mig för att kunna nå mig för frågor eller för att kunna lämna undersökningen. För öppenhetens, kritikens och den etiska diskussionens skull har jag medgivandebrevet som bilaga ett. En annan diskussion är kring informerat samtycke efter att en person fått informationen. Inom många discipliner har man för vana att få informanternas underskrifter. Detta innebär i mitt fall att brev måste skickas fram och tillbaka, vilket röjer både namn och adresser på deltagarna. Jag tänker frågade istället informanterna om de läst igenom medgivandebrevet ordentligt samt om de hade några frågor innan vi satte igång med själva intervjun. När intervjun påbörjats antogs samtycke.

När det gäller hantering av data har jag gjort det som är möjligt för att avidentifiera. Efter intervjuerna sparades konversationen i ett dokument där användarnamnen tagits bort och getts figurativa namn. Dessa sparades på ett USB minne som förvaras på en annan plats än vid datorn och efter bearbetningen kommer att förvaras i ett bankfack. Inga koder för att veta vem som är vem finnas på hårddisken, ifall att datorn blir stulen eller används av någon annan. Detta handlar dels om avidentifiering, men också om konfidentialitet. Genom förfaringssättet har jag kontroll över materialet och vad som lämnas ut, vid händelse av att någon annan vill granska transkriberingarna. Det innebär således att insamlad data enbart kommer användas för forskningsändamål och att obehöriga inte kommer äga tillträde till materialet. Vidare kommer jag i medgivandebrevet skriva att jag inte kan garantera anonymisering. Det finns ingen garanti för att informanten kan förbli anonym i det fall en kompis eller annan person läser uppsatsen och kopplar vem som blivit intervjuad. Det jag kan göra är att byta ut namn och platser som nämns i intervjuerna samt fråga om det är okej att använda ett visst material om jag får en känsla av något berättas i förtroende.

³⁹ Olesen (2007): 422 - 426

Som jag beskrev ovan tänker jag utföra intervjuer via IM. Förutom de för- och nackdelar som jag redan redogjort för behövs en diskussion kring tekniska/etiska förhållanden. Detta då en stor diskussion gällande internetintervjuer rör datasäkerhet. Många programvaror använder e-brev för att verifiera att användaren är nåbar på den e-postadress som används, genom att en länk skickas där man bekräftar sin e-postidentitet. Dessa i sin tur är ibland länkade till personuppgifter som namn, kön, ålder och bostadsort. Detta blir problematiskt eftersom avsändaren kanske inte vill kunna bli identifierad utifrån sin e-postadress eller sitt användarnamn på en hemsida. Lösningen blir att använda ett program som är gratis, men där man även själv väljer användarnamn och en verklig e-postadress inte behövs för att få skapa ett användarkonto, så som Skype. Enligt tidigare forskning har detta ofta fungerat bra eftersom personen kan skapa ett konto specifikt till ändamålet. Ännu bättre fungerar det om programmet redan är familjärt för informanten.⁴⁰

Det samma gäller spårning av IP-nummer. Kortfattat får varje dator som är uppkopplad på internet en IP-adress. IP-numret är inte anslutet till den fysiska datorn utan till ett nätverk, som utgår från lokaliseringen i världen samt vilken leverantör man har. Skype har inbyggd kryptering vilket gör att man hamnar vid Skypes server vid en spårning. I anslutning till den här diskussionen kan tilläggas att trots diskussionens ställning inom akademien verkar inte säkerhet vara en fråga som vanligen får informanter att dra sig ur undersökningar. I Barratts studie ansåg sig majoriteten inte behöva krypteringsprogram eftersom de rutinmässigt använder fejkade e-postadresser och användarnamn, vilket skapar en känsla av minimal risk.⁴¹

7. Praktiskt tillvägagångssätt

Alla intervjuerna varade i lite mer än två timmar och transkriberingen blev mellan tio och fjorton sidor lång. Min upplevelse av intervjuerna var att deltagarna över lag svarade kortfattat i början för att sedan övergå till längre och mer detaljrika inlägg. Två av intervjuerna hade stundtals tekniska problem med fördröjningar, vilket gjorde att den andras text inte skickades efter att den skrivits. Detta kunde stundtals skapa förvirring kring frågor och svar men löste sig genom att jag tydligare skrev ut vilka inlägg jag ställde följdfrågor på och informanten skrev ut vilken fråga som blev besvarad.

Jag vill poängtera att alla intervjufrågorna, som finns i bilaga två, inte alltid ställdes så som de är skrivna. Hur frågan ställdes berodde på vad och hur informanten svarat eller berättat i

⁴⁰ Barratt (2011)

⁴¹ Barratt (2011)

relation till tidigare frågor, vilka följdfrågor som har ställts o.s.v. Frågorna har därför inte heller alltid kommit i samma ordning. Detta för att skapa flyt och en röd tråd i samtalen som är begriplig och greppbar, samtidigt som man uppfattas som att man lyssnar. Det finns säkerligen andra frågor som hade kunnat ge svar, frågor som kunde varit tydligare, enklare och helt enkelt bättre. Frågorna har utvecklats ur mitt eget sätt att tänka och min öppenhet kring detta bygger på principen att läsaren ska få en chans att kommentera och kritisera för att skapa samtal kring praktiska metodfrågor om vad som är gångbart och inte.

Under intervjuerna förde jag anteckningar i ett block vid sidan av, där alla huvudfrågor också fanns nedtecknade. Detta visade sig mycket praktiskt eftersom jag kunde förhindra att följdfrågor glömdes bort. Vid en genomgång av transkriberingen verkar jag över lag ha följt upp sådant som informanterna ”hintar” om eller saker som i efterhand kan verka oklara. Mycket av det har jag mina anteckningar att tacka för. Informanternas respons på intervjuerna var mycket positiv. En av informanterna uttryckte efteråt att jag var duktig på att ställa frågor som gav utrymme att svara och vidareutveckla. En annan att det var skönt att det inte kändes som ett korsförhör. Alla var glada över att ha fått vara till hjälp och uttryckte att jag fick höra av mig om det var någonting som i efterhand var oklart i intervjuerna. Jag meddelade i min tur att de gärna fick höra av sig om det var någonting de skulle vilja komplettera i efterhand, såsom förtydliganden eller om de kom på något som kändes viktigt att förmedla. En person valde att göra detta, där informanten förtydligade saker för att inte kunna bli feltolkad eller missförstådd.

Efter intervjuerna anonymiserades alla namn och platser samt sparades på ett USB minne. När detta var gjort sammanfattades intervjuerna för hand. I detta arbete blev skrivprocessen en integrerad del av forskningsprocessen på det sätt Lykke beskriver när hon skriver att man tänker och skriver simultant vilket leder skrivprocessen och analysen framåt.⁴² När sammanfattningarna var klara delades berättelserna ned i nyckelord. Efter detta kunde jag gå tillbaka till transkriberingen av intervjun för att titta på detaljer samt verifiera och modifiera det kluster av ord och begrepp jag hade. När denna process var färdig använde jag mitt personliga ”bibliotek” av gammal genusvetenskaplig, juridisk och kriminologisk kurslitteratur simultant med att leta efter information, artiklar och böcker via universitets databaser för att hitta teori och förklaringsmodeller som ligger så nära materialet som möjligt.

⁴² Lykke (2009): 177 f., 195 ff.

Jag vill vidare poängtera att när jag pratar om positioner generellt under analysen använder jag beteckningarna dominant och undergiven. När jag pratar om specifika informanternas positioner kommer jag behålla de beteckningar som de själva använder. Detta eftersom att en person medvetet eller omedvetet kan använda en specifik benämning på sig själv för att signalera innehåll och mening. Det behöver till exempel inte innebära samma sak att vara dominant/undergiven som mästare/slav. Eftersom ordval kan användas för att distansera praktiken eller relationen mellan utövarna från andra typer av praktiker och relationer har jag valt att låta dem vara synliga.

8. Analys

8.1 Behov

I intervjuerna uttryckte sig samtliga informanter kring BDSM i termer av behov. Men vad är ett behov? Jag förstår behov som ett begär vars tillfredsställelse är grundläggande för att man som människa ska känna välmående. Men för att förstå informanternas relation till BDSM måste vi också förstå hur de ger uttryck för olika typer av behov. Många av informanterna pratade om fysiska och psykiska behov vilket gjorde att jag också började fråga i dessa termer. Denna uppdelning verkade vid en första anblick både logisk och mycket användbar, men den visade sig också ha begränsningar. Alla informanter pratade om BDSM i termer av ett fysiologiskt sexuellt behov. Att beskriva det som en tillfredställande form av sex har antingen dykt upp i diskussioner kring hur de kom i kontakt med BDSM, vad som var tilltalande med BDSM eller vad de får ut av praktiken. Samtidigt poängterade samtliga att de delar som upplevs som sexuella till sin natur inte enbart är sexuella i sina konsekvenser – dvs. sexuellt tillfredställande. Detta på samma sätt som handlingar som kanske inte alltid ses som sexuella kan vara sexuellt laddade för informanten. Det gör att begreppen fysiologiska och psykologiska behov blev dekonstruerade genom sin användning. Ett exempel på detta är hur Jessica först berättar att BDSM ger henne det bästa sex hon någonsin haft. Men det är inte allt, i relation till BDSM som sexuell praktik berättar hon vidare;

”Psykiskt är det lite svårare (att förklara, *min anmärkning*)... Jag får ut en känsla av trygghet jag inte fått i andra "vanliga" relationer... Jag tror att det är delvis för att i en "vanlig" relation måste jag gissa vad min partner vill, fundera över allt, oroa mig för hur jag blir bedömd. I en BDSM relation är allt så mycket tydligare, och jag behöver aldrig undra om jag gör "rätt" eller "fel". Min Master säger vad som är bra/dåligt/skönt vill han något så säger han det, och vill jag något är det alltid rätt att fråga. Detta ger en enorm frihet.”

Detta är ingenting som är explicit för BDSM praktiker. Hill och Preston fann i sin forskning kring sexmotivationer åtta olika huvudmotiv. Dessa var att; känna sig värdefull för sin partner, visa att ens partner är värdefull, stresslindring, sörja för omvårdnad (eller uppfostran) av sin partner, få ge uttryck för en känsla av personlig makt, att uppleva makten hos en partner, uppleva njutning eller katharsis.⁴³ Detta visar att en syn på sexuella praktiker över lag som enbart sexuella i sina konsekvenser är bristfällig.

I berättelserna fann jag också skiljelinjer mellan olika psykologiska behov som jag anser vara signifikanta. Jag anser att dessa behöver få utrymme för att man ska förstå att BDSM som praktik(er) inte svarar mot ett känslomässigt behov utan kan vara mångfacetterad, vilket också gör att konsekvenserna blir olika om behoven inte tillfredställs. För att kunna förstå de olika psykologiska effekterna av BDSM har jag därför valt att använda mig av Maslows behovstrappa. Det finns naturligtvis andra teorier kring behov men jag tycker att Maslow ligger närmast de nyckelord jag hittat i mitt material. Vissa ord har legat nära, såsom när informanterna pratar om sex och autentiska rum, dvs. miljöer de känner sig i fria i. Andra begrepp har varit exakta, där informanterna själv har använt ord som acceptans, bekräftelse och självförverkligande för att beskriva positiva effekter av utövningen. En av anledningarna till att Maslow ligger nära berättelserna skulle kunna vara att hans teori ligger på ett populärpsykologiskt plan, vilket gör att begreppen, och det sättet att beskriva behov på, blir lättillgängliga för informanterna.

Maslow var en amerikansk psykolog som 1943 publicerade en teori där han delade in behov i fem kategorier. Den första gruppen är fysiologiska behov, så som sex, mat, värme osv. Den andra gruppen är trygghetsbehov som är psykologiska. Utgångspunkten är att människor behöver vistas i en miljö som upplevs som stabil där vi kan vara oss själva. Den tredje är sociala behov, så som en gruppidentitet och en känsla av acceptans. Den fjärde är självkänsla som dels behöver bygga på en inneboende känsla av kompetens, som även behöver bli erkänd av andra genom uppmärksamhet och bekräftelse. Den femte kategorin är självförverkligande, d.v.s. möjlighet att utveckla sin fulla kapacitet. Maslow tänkte sig vidare att de fysiologiska behoven måste vara tillfredställda innan en person kan börja tänka på att tillfredsställa trygghetsbehoven o.s.v. Därav termen behovstrappa, där man måste gå på de nedersta stegen för att kunna komma vidare.⁴⁴ Denna teori har blivit mycket kriterad. Kritiken, som bygger på behovstrappans form – det ena är viktigare än det andra, kan jag hålla med om. Olika behov är

⁴³ Hill & Preston (1996)

⁴⁴ Maslow (1943)

olika viktiga för olika människor. Därför ser jag dem inte som en hierarki, utan använder dem som kategorier som ibland kan överlappa varandra eller vara av olika vikt.

Vi har redan klargjort att alla informanter pratar om BDSM i termer av ett fysiologiskt behov. Vidare pratar flera av informanterna om BDSM som ett trygghetsbehov. Detta illustreras av att tryggheten kan bygga på samma känsla som uppnås genom vänskapsrelationer eller kärleksrelationer, att man ömsesidigt tar hand om varandra och bryr sig om varandra. Förutom att se utövningen som en kärleks - eller vänskaphandling gav två av informanterna uttryck för att BDSM kan verka ångestdämpande i en trygg miljö eller som en form av terapi för att hantera känslor eller tidigare händelser. Det sistnämnda är intressant i relation till tidigare forskning. Lindemann, som intervjuat dominor i USA, fann diskurser kring BDSM i termer av hälsosam terapi eller hjälp till självhjälp. De fysiska och psykiska rum den undergivna befann sig i skapade en plats som kändes mer autentisk i relation till sig och sin omgivning. Detta i sin tur frambringade en självmedvetenhet som upplevdes lugnande. De flesta undergivna i studien var vita medelåldersmän med maktpositioner i arbetslivet. Genom att överlåta all kontroll till någon annan kan personen också släppa ansvar och slappna av. På samma sätt uttrycker Jessica hur hon ofta har en ledande ställning eller behöver vara utåtriktad och aktiv i vardagslivet. Över lag pratade mina informanter om trygghet i relation till vetenskapen att allt sker på en uttalat frivillig basis och tillit, vilket kommer behandlas under nästa rubrik.

Vidare kan BDSM fylla sociala behov. Flera av informanterna berättade i intervjuerna att BDSM skapar en känsla av acceptans, bekräftelse eller att vara utvald. Denna bekräftelse ger en energi som påverkar vardagslivet i en positiv riktning. Den psykologiska belöningen är viktig eftersom den ger den ork som behövs för att man ska kunna hantera olika situationer i vardagen och ta sig vidare. För flera av informanterna är det detta, snarare än sex, som är det centrala. Anita är en av dem som ger uttryck för detta i intervjuerna;

”Den ger mig energi, empowerment som spiller över även i vardagslivet. Blir stärkt som människa och kan bättre "företäda mig själv" och det ska gudinnan veta att jag har behövt :/ Det är inte lätt att vara kvinna i dagens värld. Dessutom har det gett mig mera hållbara relationer med män. Mera givande möten, bättre "match" så att säga. När jag vet vilken typ av man jag ska söka. (...) Jag ser de här mötena som vilka mellanmännsliga möten som helst. Möten som bygger på precis samma saker som vanliga vänskapsmöten. T ex. Om vi ska gå på bio så bestämmer vi tillsammans vilken föreställning vi ska gå på Och vänskap är något som stannar kvar.. som värmer.. även i mellantiden. När man bara har kontakt via mail t ex.”

Adam resonerar på ett liknande vis på frågan vad han anser sig få ut av BDSM;

”Svår fråga:) Men ja mer som en belöning, än en tröst. Om du tänker att alkohol och nikotin skänker njutning som en belöning. Men det är mer som en tröst och är långsiktigt inte bra för oss om vi utvecklar beroende. BDSM är som en belöning för mig, men mer som en "bekräftelse" kram från en god vän eller käresta när man behöver den. Som gör att man går vidare. Men som sagt svår fråga att ta i skrift.”

Utövningen kan också ses som en självförverkligande praktik. I intervjun med Peter kring vad som var tilltalande med BDSM svarar han följande;

”Underkastelsen under Dominanta Kvinnor/Tjejer ... Smärtan kom senare och är egentligen inte den mest centrala delen, det är maktförskjutningen som är det. Att äntligen få sätta Tjejer på piedestal utan att behöva skämmas eller bli utskrattad. Men när jag får leva med BDSM som en central del av mitt liv, mår jag psykiskt bra. Fast det krävs förstås att den Dominante är med på noterna.”

Förutom att Peters svar visar att behovet ses som fundamental för välmåendet visar citatet att behovet tar sig uttryck som inte anses socialt accepterat av omgivningen. Senare i intervjun berättade Peter att hans önskan att vara undergiven försvårat relationer med kvinnor, men också relationerna till andra män. Peter har fått förklarat för sig att det är fel att vilja underkasta sig kvinnor. Omgivningens reaktioner skapade inre konflikter mellan önskan att vilja vara kvinnor till lags och kraven på att uppträda som en man. Adams berättelse är liknande när han ger uttryck för att även om man själv accepterar vem man är, är det svårt att hantera andra mäns önskan att upprätthålla den rådande mansrollen, dvs. att vara dominant.

Att de båda männen uttrycker svårigheter i relationer till andra män kan förklaras genom diskurser kring manligt och kvinnligt beteende, där sociologen Connells teori kring maskulinitet(er) är högst tillämpningsbar. Connell menar att man inte kan se män som en homogen grupp, utan att det finns hierarkier mellan män. De ideal som uppnått hegemonisk maskulinitet kan genom majoriteten mäns upprätthållande legitimera en makposition gentemot kvinnor. En del av den hegemoniska praktiken går ut på att stigmatisera de män som inte passar in i hegemonin och inte heller vill eller kan understödja den. Detta för att hegemonin ska kunna rättfärdiga sin egen existens och garantera fortlevnad.⁴⁵ Eftersom männens positionering inte kan accepteras i de flera sociala rum de rör sig i skapar BDSM forum eller relationer autentiska fysiska och psykiska rum. Dessa blir självförverkligande och gör att utövarna kan må bra.

⁴⁵ Connell (2008): 111 - 117

De båda kvinnorna reflekterar också kring förväntningar och beteenden, men på andra sätt. Anita berättar dels hur hon som dominant får ta del av undergivna mäns berättelser om svårigheter eller omöjligheter att vara undergiven. Dels berättar hon om sin egen utveckling från när hon trodde att BDSM handlade om något negativt, män som tänder på att slå på kvinnor, till kontakten med BDSM som medförde en annan bild av sadomasochistiska relationer. Dels berättar Anita om sin egen inre resa där BDSM gett henne ökad självkänedom. Jessica i sin tur förhåller sig starkt till diskurser kring sexualitet och manlig överordning. Hon vänder sig emot att hennes undergivenhet skulle vara kulturdeterministisk och ett resultat av manlig samhällslig överordning. Detta eftersom undergivenheten är en aspekt av hennes personlighet och hon ofta intar en ledande roll i övrigt. Vidare trycker hon väldigt starkt på att hennes deltagande i en BDSM relation är frivillig och således någonting hon vill.

Dessa berättelser ger uttryck för hur kvinnorna upplever att de bör förhålla sig till omgivningen. För Anitas del handlar det om vilka praktiker och relationer som ansetts accepterade, där hon upplever att hon tidigare i livet inte har haft kännedom kring något annat än det som anses vara normalt. Däremot verkar inte den dominanta positionen skapa några inre direkta konflikter i relation till andra människor. Emellertid upplever Jessica att det inte alltid är accepterat för henne att vara undergiven eftersom hon då självmant skulle reproducera förtryck.

Kvinnornas förhållande till diskurser kring kvinnlighet verkar vara en komplex historia. Å ena sidan verkar kvinnor kunna vara vad män anses vara: Aktiva, drivande och självständiga. Samtidigt förväntas kvinnan implicit stå tillbaka i förhållande till en man och inta en mer passiv position. Yvonne Hirdman menar att detta beror på det jämställdhetskontrakt som formades mellan 60- och 80-talen och är verksamma idag. Det nya genuskontaktet innebar att kvinnor skulle röra sig från traditionellt kvinnliga arenor, såsom hemmet, till det manliga yrkeslivet för att uppnå oberoende. Samtidigt sker det kvinnliga deltagandet på manliga premisser, eftersom kvinnligt deltagande bygger på grundprincipen att manliga positioner inte får hotas.⁴⁶ Resultat blir att kvinnor förhåller sig till flera olika diskurser som kan krocka med varandra.

⁴⁶ Hirdman (1990): 74 - 85

I relation till tidsperioden för jämställdhetskontraktet får vi ha kvinnorörelsen i betraktande. Kvinnorörelsen gjorde motstånd emot rättsväsendet, vars retorik gick ut på att kvinnor som blev utsatta för brott fick skylla sig själva. Genom att hävda frånvaron av makt och behovet av skydd hoppades man förskansa sig en bättre maktposition och handlingsutrymme.⁴⁷ Med detta följer tankar kring offerskap, att våld är strukturellt och genomsyrar hela samhället, hur kvinnor ska se på våldshandlingar och hur de ska handla i relation till dessa handlingar.⁴⁸ Jag tänker mig att eftersom BDSM ofta ses som en våldshandling skapar synen på offer problem för undergivna kvinnor eftersom de inte får ha tolkningsföreträde kring sina erfarenheter. Jag tolkar Jessicas berättelse kring frivillighet att hon upplever att andra förpassar hennes erfarenheter till en strukturell relation där hon som offer inte är medveten om att hon blir förtryckt. Detta skulle i sådana fall stämma överens med Anitas berättelse när hon berättar att hon som yngre var medveten om att det fanns män som tyckte om att slå kvinnor och att det var något negativt.

Att se BDSM i termer av behov kan hjälpa oss att frånga en konventionell våldsförståelse. Genom att ge utövarna tolkningsföreträde kan vi se att det finns en diskrepans mellan berättelserna och den konventionella förståelsen av våld. Det är intressant hur informanternas berättelser liknar eller helt stämmer överens med tidigare forskningsresultat.⁴⁹ Om informanternas relationer, behov och motivationer inte skiljer sig nämnvärt från vaniljrelationer i fråga om innehåll är frågan varför BDSM ses som en våldsam praktik. Jag anser att nyckeln ligger i att förstå diskrepansen mellan vad lingvisten Saussure kallade sign, signifier och signified.

Sign, eller tecken, är symbolbärare (signifier) som vi använder för att kommunicera med varandra och skapa mening. Tecken kan vara allt från ord, gester och skrift till fotografier eller objekt. Symbolerna används för att referera till den verkliga världen som består av människor, objekt och händelser. Signified är den mentala konstruktion av innehåll och mening som triggas vid kontakt med symbolbärande ting. Den mening som tillskrivs ting och fenomen är ordnat i konceptuella system i hjärnan där vi skiljer mellan olika ting beroende av deras förhållande till andra ting. Eftersom våra konceptuella system är olika kan samma tecken få olika innebörd, beroende på konceptets associationer till uttrycken. Koncepten ansågs av Saussure kulturellt betingande vilket gör dem flytande och kan ändras över tid. Det

⁴⁷ Tham (2001)

⁴⁸ Andersson & Lundberg (2001), Christie (2001)

⁴⁹ Hill & Preston (1996)

innebär också att den mening som en avsändare vill ge uttryck för inte nödvändigtvis är vad mottagaren tar till sig och förstår.⁵⁰

I ett historiskt perspektiv kan man se att olika idéer inom religion, medicin, psykologi och moraliska rörelser gjort att sexualitet över lag anses vara dåligt. Det medför att sexuella handlingar behöver legitimeras. Genom att vissa sexuella sammanhang anses vara mer accepterade än andra skapas en sexhierarki. Sexhierarkin kan se lite olika ut beroende på kontexten, men det finns vissa gemensamma drag. Över lag kan man säga att hierarkitoppen består av gifta, monogama heterosexuella par, heterosexuella praktiker samt stabila och långvariga homosexuella förhållanden. Gränserna är naturligtvis flytande och många praktiker kan röra sig på gränsen. Längst ner i hierarkin finns bland annat transsexuella, transvestiter, fetischister, sadomasochister och sexarbetare. De sexuella aktiviteterna verkar genom hierarkin som symbolbärare och får personliga och kollektiva betydelser, där den mening de tillskrivs inte har någon egentlig anknytning till praktiken. Som exempel har den radikalfeministiska rörelsen sett masochistiska kvinnor som symbolbärare för patriarkatets kontroll över den kvinnliga kroppen. Detta eftersom den konceptuella kartan sammanlänkar det som de ser, ett ord eller fenomen, med strukturellt våld, passivitet, tvång och manipulation. Juridiken gör en liknande koppling mellan handlingen och dess betydelse. Men som jag tidigare skrev behöver inte meningen vara den samma för alla. Det som sker genom en tolkning av BDSM som våld är att man fråntar utövarna den mening de själva tillskriver praktiken.⁵¹

Jag anser därför att samhället i stort skulle tjäna på att den konceptuella kartan för våld ändras. Istället för att som i juridiken se misshandel eller sexualbrott, som Asp visat, som en serie specifika handlingar mot den fysiska kroppen hade man tjänat på att se våld som en känsla. Övergrepp och våld borde vara gällande när en person blir utsatt för något som denne inte samtyckt till. Genom att se våld som en handling kommer det alltid finnas ofrivilliga offer. Detta samtidigt som det finns människor som på grund av de gränsdragningar som finns inte anses ha blivit utsatta för brott, vilket kan skapa stora problem i relation till skuldbeläggning på sig själv och frågor kring vad man egentligen erfarit.

⁵⁰ Hall (1997): 30 – 33

⁵¹ Rubin (1984)

8.2 Kommunikation och tillit

När jag läste igenom intervjuerna var behov det samlingsbegrepp som var mest framträdande och ett mer eller mindre direkt svar på min frågeställning. Genom att se BDSM som ett sätt att tillfredställa behov kan man se en relation mellan deltagarna som går bortom associationen våldshandling. Samtidigt finns det saker i berättelserna som kan ses som villkor för att en session eller BDSM relation ska upplevas i positiva termer. Jag anser att dessa aspekter måste få utrymme eftersom en belysning av dem krävs för att kunna få en vidare förståelse för informanternas berättelser och BDSM.

I intervjuerna kom det fram att en fundamental förutsättning för att en session eller BDSM relation ska kunna komma till stånd är en fungerande kommunikation. Samtliga intervjusubjekt tryckte mer eller mindre på denna punkt. Genom en tydlig och fungerande kommunikation kan parterna på förhand komma överens om de ramar som ska gälla inom en viss tidsram eller tills nya beslut fattas. Att känna att den/de andra är medvetna om vilka gränser som gäller för att alla inblandade ska kunna känna tillit till den andra och att i förlängningen kunna ge sig hän. Detta gäller både undergivna och dominanta. I intervjun med Anita dök frågan om vems behov som hamnar i centrum upp. Frågan om samtycke och ömsesidighet blev sedan en röd tråd genom hela intervjun;

”Kan bara tala för mig själv. Jag tillämpar SSC som betyder sane, safe and consensual. Det innebär att grunden för utlevelsen är trygghet, säkerhet och samtycke. Jag är mån om att vi går på samma föreställning. *Att filmen ska passa oss båda.* Därför tar jag reda på den undergivnes behov och fantasier och håller mig inom de ramarna (...) Vi ska komma ihåg att en undergiven bara lämnar över kontrollen om han känner sig trygg (...) Om den undergivne inte lämnar över kontrollen kan jag inte dominera. Då faller det hela.” (min kursivering)

Senare ger Anita uttryck för att hon som dominant inte bara kan se till den undergivnas gränser utan också sina egna. Det därför hänt att hon satt gränser före den andra. Uttalandena signalerar vikten av ett förarbete innan en session äger rum. Detta bekräftas av Jessica, en undergiven kvinna när hon svarar på en fråga om hur hon kom i kontakt med BDSM;

”Jag blev tillsammans med en kille som höll på med BDSM, och vi pratade en del om det. Men eftersom jag aldrig fick tillräckligt förtroende för honom så gick det aldrig längre än att vi pratade om det. Det är väl först med min sambo som jag började praktisera BDSM. Han nämnde det någon gång, och jag tyckte att det var en bra idé. Han har ju praktiserat länge och har koll, vilket känns tryggt och bra.”

En av anledningarna till att kommunikation och tillit är viktigt kan naturligtvis ha att göra med att vissa handlingar inom BDSM kan vara dåliga eller farliga för den fysiska hälsan om

någonting går fel. Därför gäller det för den dominanta att ha en mycket tydlig bild över ramar och innehåll, samtidigt som den undergivna behöver kunna lita på att den dominanta parten vet vad den gör. Men om den dominanta parten går utanför ramarna för vad som upplevs som okej får man inte glömma bort psykologiska konsekvenser av övergrepp. Som Jessica uttrycker det;

”Om ”förarbetet” fattades skulle det aldrig bli en session. Jag skulle aldrig riskera min fysiska och psykiska hälsa på ett sådant sätt att jag ger mig in i en session utan att jag och min partner kan ramarna. Eftersom jag lever i något som snarare skulle liknas med en enda lång session, så behövs ju en hel del kommunikation under tiden. Utan den skulle jag nog stanna upp och backa undan.”

Maktrelationen är verklig i den bemärkelsen att en part är underordnad den andra, men den är inte verklig i sina konsekvenser, om man ser makt som möjligheten att efter egen vilja fatta beslut som verkställs. Eftersom samtycke genom kommunikation är en central del av BDSM-relationen kan man se utövarna som två jämbördiga parter när de går in i en session eller relation. Till exempel beskriver Jessica att även om det alltid finns en konstant underton av maktrelationen så tar hennes master stor hänsyn till hennes åsikter när det gäller saker som rör deras samliv, såsom ekonomiska frågor, frågor kring bostaden och framtidsplaner. I dessa frågor är det viktigt för Jessica att få uttrycka sin åsikt, vilket lett till en explicit eller implicit överenskommelse om att vad hon anser viktigt räknas.

Men att ha rätten att sätta gränser och behålla en form av suveränitet innefattar också rätten att samtycka bort mer eller mindre all bestämmanderätt. I intervjun med Peter beskriver han en längtan efter TPE (Total Power Exchange) Peter definierar TPE som den extremaste formen av dominans/undergivenhet när jag frågar vad TPE är. En TPE-relation skulle innebära för Peter att han frånsäger sig en stor del av beslutanderätten kring sig själv. Men trots detta ger Peter uttryck för att relationen fortfarande bygger på samtycke mellan parterna;

”Sophia: Aha, vad innebär det? (*syftar på TPE, min anmärkning.*) *lär mig något helt nytt*”

”Peter: Det innebär egentligen vad man själv gör det till men det ställer ändå höga krav på både den Dominante och den undergivne. Den undergivne avsäger sig ALLT, sin kropp, sin sexualitet, sina ägodelar, ALLT. Den närmaste liknelsen är den mellan en mamma och hennes minderåriga son. Fast ändå inte, eftersom parterna i en TPE-relation är överens om vilka regler som ska gälla.”

I berättelserna om samtycke görs en stor åtskillnad mellan våld och BDSM. Vi återkommer här till informanternas förståelse för våld som något som inte utgår från serie handlingar, utan ifrån att våld är en känsla av att någon utsätter ens person för något man inte samtyckt till i

kommunikationen. Detta är också något som BDSM-utövaren Jay Wiseman skriver om i sin bok *SM 101*. Han gör en lista kring varför man inte ska misstolka BDSM som en våldshandling. Bland annat menar han att BDSM sker i samtycke, efter att ramarna för utlevnaden har förhandlats fram i överenskommelser som är vederhäftiga.

Överenskommelserna bygger på en önskan eller stark längtan hos parterna och det finns alltid ett syfte att minska de fysiska och psykiska riskerna, något som inte finns inom misshandel och våld. Detta sker till exempel genom att använda stoppord. BDSM-aktiviteter kan således förbättra förhållandet mellan de involverade på ett sätt som misshandel inte kan.⁵² Detta blir tydligt i intervjun med Adam när vi började prata om vems behov som blir tillgodosedda och våldshandlingar;

”Om Hon inte vill eller inte gillar att slå mig men ändå gör det för att jag skall må bra så tillfredställer vi bara mitt behov. Om även hon gillar att slå så tillfredställer vi bägges behov. Om bara Hon gillar att slå och jag ställer upp på detta så är det knepigare. Lagen säger att hon misshandlar mig, jag behöver dock inte hålla med om det... Utan kan om allt annat stämmer med den kvinnan tycka att det är OK att hon bestraffar mig. Men om jag inte vill ha någon relation med henne och av den anledningen inte vill bli bestraffad av henne (*och hon gör det ändå, min förtydelse*) så är det både ur lagen och min synvinkel en kränkning av mig.”

Eftersom förarbetet är viktigt och hänger samman med den senare utövningen tänker jag mig att man bör se BDSM som en relation över tid. I intervjuerna kom det fram att det som sker efter en session eller aktivitet också är centralt för hur personen upplever händelsen. Förutom att se efterarbetet som en viktig del i BDSM relationen, har jag också börjat fundera på tid i relation till behoven. Jag tänker mig att behov av psykisk intimitet kan både vara något som upplevs under sessionen, men också något som måste bekräftas och förstärks efteråt. Därför anser jag att det kan vara viktigt att undersöka hela relationen mellan utövarna och inte bara sessionen. Jag tänker också att detta är ett sätt att distansera BDSM från en våldsförståelse. När Jay Wiseman skriver att en BDSM-aktivitet är planerad i syfte att minimera fysiska och psykiska risker till skillnad från misshandel kan detta förstås som en röd tråd genom hela relationen, inte bara i sessionen. Att BDSM, till skillnad från misshandel, även kan förbättra relationen mellan deltagarna är också en process som kan anses ske efteråt. Eftersom både det för- och efterarbete som sker inverkar på upplevelsen av utlevnaden kan det vara missvisande att se BDSM som en serie specifika handlingar under en begränsad tidsperiod.⁵³

⁵² Wiseman (1996)

⁵³ Wiseman (1996)

Förutom att berättelserna pratar om BDSM som en relation över tid ligger samtyckesdiskussionen väldigt nära kontraktsteori. Det finns olika teorier inom kontraktsteori, men den traditionella utgångspunkten är att människan är egocentrisk. Till följd av detta är etik och moral grundad på att två jämbördiga och fria parter samtycker till rationella överenskommelser med varandra, eller staten, där man underordnar sig för att få fördelar i utbyte.⁵⁴ Det gemensamma med mina informanternas berättelser är att de ger uttryck för skapandet av explicita kontrakt innan utövningen. Eftersom kontrakten är tydliga vet också deltagarna när och om gränser överträds. En stor del av kritiken mot kontraktsteori över lag är att samhällskontrakt är implicita och att man accepterar dessa genom att utnyttja dess fördelar. Vidare pratar feministiska kritiker om att det finns sexuella kontrakt där man gör skillnad på den makt som utövas i en relation och makt som är politisk. Konsekvensen blir att strukturella förtryckande mekanismer frikopplas politiken. De sexuella kontrakten och sexhierarkin blir en del av det sociala kontraktet som är både explicit i lagar och förordningar men implicita i hur vi organiserar våra liv.⁵⁵ Det innebär att de sexuella kontrakten i vaniljrelationer ofta är implicita. De bygger inte på medvetna kontrakt utan snarare på tidigare föreställningar, koncept – om vi ska prata i Saussures termer, kring vad man förväntas göra, gå med på och tycka om. Denna syn, att kontrakt i vaniljrelationer är implicita, verkar delas av mina informanter – speciellt de kvinnliga, eftersom de tror att sexuella övergrepp är vanligare i vaniljrelationer än i BDSM relationer. Med explicita kontrakt är alla parter i relationen medvetna om när någon går över gräns. Eftersom en del av kritiken inom kontraktsteori är att det kan finnas emotionella och relationella band och/eller beroendesituationer som gör att en person kanske inte anser sig ha något annat val än att följa ett kontrakt. Även om kontraktsteori är attackerad från feministiskt håll tror jag att en diskussion kring implicita kontrakt i dagens Sverige dels skulle kunna hjälpa oss att blottlägga våra föreställningar kring hur vi ser på oss själva, våra normer och värderingar, men också hur de explicita kontrakt som sker i BDSM-sammanhang verkar garantera en trygghet som kanske inte är lika vanlig i andra typer av relationer.

⁵⁴ Richardson (2007)

⁵⁵ Richardson (2007)

8.3 Genuinitet

I berättelserna fanns också historier om informanternas perspektiv på vad som är genuint i bemärkelsen äkta och bra eller respektabel utövning. Att belysa dessa historier kan hjälpa oss förstå hur informanterna själva definierar våld i förhållande till sina praktiker, vilket gör att man också kan få inblick i vilka diskurser och regleringar som informanterna förhåller sig till, både inom en BDSM-kontext och i samhället i stort.

Ett sätt för informanterna att särskilja på BDSM-utövning och våld är att titta på vad som är intentionen bakom utövningen. För Anita var intentionen en viktig del att få fram under intervjun, eftersom hon flera gånger tydligt vill markera skillnaderna mellan sig själv och sadister. Sadister för Anita är personer med intention att skada någon. Intentionen hos henne är snarare att skapa något som upplevs positivt. Jag tänker mig att på samma sätt som kommunikationen skapar ett samtycke som grundar sig på en tillit, att ramarna för utövningen följs, bygger samtycket också på att man förstått intentionen hos den andra. Även om handlingarna i utövningen är densamma är det centralt för utövarna att den andra har rätt uppsåt, annars kan detta påverka bilden av händelsen i efterhand. Även Adam pratar om intention som en viktig del av tilliten. När han pratar om att han kanske skulle kunna få ut andra saker av BDSM i en relation än i lösa förbindelser tydliggör han i slutet genom två meningar vikten av intention när han skriver att förhållandet blir bra om han vet att den andra trivs med att få vara topp men inte vill skada eller utnyttja. Adam menar vidare att det kan finnas våldsvärkare som gömmer sig bakom BDSM och som inte respekterar eller ger tillfälle till stopppord. Det innebär att personen inte har den andras bästa för ögonen, vilket skapar en otrygghet han inte vill utsätta sig för. Att intentionen bakom en handling är viktig delas av samhället i stort.

I juridiken finns tre former av uppsåt. Dessa är avsikts – insikts – och likgiltighetsuppsåt. Med avsiktsuppsåt menas att den effekten av en handling som är olaglig också är syftet bakom varför handlingen utfördes. Insiktsuppsåt innebär att en person är medveten om att en effekt är en praktiskt taget säker följd av en gärning. Vid likgiltighetsuppsåt har en person insett risken för en effekt, men har varit likgiltig för effektens förverkligande, dvs. personen har genomfört handlingen ändå. En del av rekvisiten för misshandelsbrott är att det funnits uppsåt. Sen kan det naturligtvis vara så att skada kan orsakas trots goda intentioner. Om det funnits

oaktsamhet kan brottsrubriceringen istället bli vållande till kroppsskada eller sjukdom alternativt framkallande av fara för annan.⁵⁶

Vi har tidigare sett hur man genom den undergivnas behov kan anse att det inte skett ett våldsbrott eftersom personen inte ansett sig bli utsatt för kränkningar och övergrepp. På samma sätt vill informanterna göra en distinktion mellan dominanta människor som har goda intentioner och därav inte begår en våldshandling och människor som är ute efter att skapa långvariga, negativa, psykiska och fysiska konsekvenser. Kommunikationen som skapar trygghet, liksom stoppord, fungerar som ett sätt att garantera att samtycke finns och att de goda intentionerna följs. Att inte använda stoppord verkar hos informanterna spegla en likgiltighet inför de fysiska och psykiska risker som finns.

Förutom genuint goda intentioner pratar informanterna även om genuinitet i bemärkelsen autentiskt och riktigt intresse av BDSM. Detta kan gälla både den dominanta och den undergivna. Adam resonerar på följande vis kring vad som är viktigt i en session för honom;

”Att det har givit henne något, att hon summerar det som ett spännande och givande möte, och gärna att hon vill träffas igen förstås. Om jag vet att hon känner så mår jag bra av mötet. Under mötet är det viktigt att se till så att hon får komma till tals att hon känner att det är hon som styr och ställer. Att hon vet att jag inte är där för att toppa henne till att göra mina favorit kinks. Före ett möte så vill jag gärna se om det är en kvinna som jag vågar lämna ut mig till? Att hon gör det för att hon mår bra i själen av det "Genuint dominanta" Att det inte bara är en av dessa kvinnor som vill ha betalt eller ha någon som ger dem en extra hand när dem behöver det. Jag vill inte bli utnyttjad som någon sorts handyman som bara slängs bort sen av en kvinna som inte har någon som helst känsla för BDSM eller Matriarkat.”

När jag senare frågar honom vad han menar med begreppet genuint dominant;

" Hon gör det absolut inte för pengar. Hon reggar inte in ett konto på nätet för att hon vill ha lite extra hjälp med städningen ibland. Hon är en Kvinna som liksom jag ifrågasätter patriarkatet, Hon funderar på alternativa roller i samhället. Hon är genuint intresserad av oss män som vill leva i en annan mansroll än den kristet patriarkatiska. Hon vill praktiskt och teoretisk hjälpa oss män att utvecklas till något nyare och trevligare än den nu rådande mansrollen. Hon har humor och är inte främmande för att aga och bestraffa med såväl glimten i ögat som på allvar.”

Peter delar Adams synsätt i vad som är genuint dominant hos en kvinna. Det ska inte handla om ekonomisk vinning, där den dominanta använder slavens ekonomi för att förgylla sin

⁵⁶ Harlevi (2008)

tillvaro med en vaniljman hon är gift med sen tidigare. För Peter är det att utnyttja hans vilja att underordna sig en kvinna i en TPE-relation. Han försätter med att det är viktigt;

”Att det inte är en tillfällig lek eller ett rollspel utan att man LEVER med känslan hela tiden, dagligen, 24/7 (...) Sedan kanske man inte alltid behandlar varandra Dominant/undergivet men det finns ändå där hela tiden, vem som egentligen bestämmer och har sista ordet. Den undergivne kan givetvis protestera ibland men i stora drag erkänner han/hon den Dominantes rätt att slutligen bestämma. Att vara ärlig i sin roll, i att vara den man känner sig som. För min del ska man respektera varandra och då gäller det för mig som undergiven att vara ärlig och underkasta mig all den makt, om möjligt, som den Dominanta vill ha. Men det förutsätter också att Hon respekterar mig, eftersom Dominans och undergivenhet är två sidor av samma mynt. Det är inte så att man som undergiven kräver ditten och datten men åtminstone att man blir behandlad med en viss värdighet som undergiven. Att man inte blir kränkt även om det förekommer förnedring i Dominansen.”

Sätten att se på genuinitet och intention hänger ihop, eftersom båda ger uttryck för vad som kan ses som den goda sexualiteten eller relationen och därför respektabelt. Skeggs, som forskat kring begreppet, menar att respektabilitet påverkar hur vi ser på oss själva och vår omvärld. Vidare menar hon att de som försöker ge uttryck för respektabilitet är de grupperingar som är patologiserade och därav inte anses vara respektabla.⁵⁷ Det är intressant eftersom informanterna, som är längst ner i Rubins sexhierarki, lägger stor vikt vid att beskriva sig själva som respektabla. Men vad är då den goda sexualiteten eller relationen i intervjuerna? Det goda ligger i intentionen, främst hos den dominanta. Det goda är att visa ärlig omsorg, kärlek och tillgivenhet för att tillmötesgå den andras behov. En parallell går att dra till Gay Rubins konceptuella karta där de goda praktikerna blir ekvivalent med tillgivenhet, kärlek, fri vilja och vänlighet. Genom att ge uttryck för respektabilitet kan man också göra anspråk på det fina som egentligen tillhör normen.⁵⁸ Sociologen Maud Eduards menar att kroppen, speciellt kvinnokroppen, i relation till nationen blir symbolbärare för det moraliska och naturliga. De sexuella uttrycken ska gå i enlighet med värden kring familj, lojalitet, samhörighet, hederlighet, rättvisa och jämlikhet. Den goda kroppen i den goda nationen ger således uttryck för frihet och dygd.⁵⁹ Även om den dominanta i berättelsen inte alltid är kvinna tilldelas den dominanta dessa attribut. På ett sätt kan man säga att informanterna genom detta reproducerar bilden av vad som är eftersträvänsvärt och korrekt i samhället. Man legitimerar normen genom anpassning för att kunna bli förstådd och accepterad. Samtidigt kan informanterna genom att ge uttryck för den goda sexualiteten och

⁵⁷ Skeggs (2000)

⁵⁸ Rubin (1984)

⁵⁹ Eduards (2007)

relationen försöka dekonstruera den konceptuella kartan som gör att vissa praktiker ses som hälsosamma och allt annat som hårt, känslökallt och fel.

9. Sammanfattning

Jag har valt att behandla hur BDSM-utövare förstår sina praktiker samt om man genom deras berättelser kan förstå BDSM i termer som frångår en konventionell våldsförståelse. I studien genomfördes fyra semistrukturerade intervjuer. Deltagarnas gemensamma nämnare är att de definierar sig som BDSM-utövare och verkar på ett internetforum för bland annat BDSM-utövare som jag är familjär med sedan tidigare.

Genom intervjuerna fann jag att mina informanter främst såg sina praktiker i termer av uppfyllandet av behov. Förutom tillfredsställandet av sexuella behov gav informanterna uttryck för trygghetsbehov i form av kärleks- och vänskapsrelationer, vilket ibland kan ge ångestlindring och en form av terapi. Andra behov är sociala behov och självförverkligande, där utövningen ger acceptans och bekräftelse som leder till en självkänsla som underlättar vardagen. Genom utövandet får deltagarna helt enkelt leva ut de delar av sig själva som de upplever att omvärlden inte alltid kan acceptera och på så sätt blir utövandet självförverkligande. Genom intervjuerna kom jag även fram till att det är viktigt att se BDSM som en relation över tid. Detta eftersom utövandet kräver en föregående kommunikation som skapar tillit. Kommunikationen skapar explicita kontrakt kring var gränserna går, vilket skapar en trygghet som några av informanterna inte tror finns i vaniljrelationer, där samhällskontrakt och förväntningar ofta är implicita. Relationen fortsätter efter sessionen genom omhändertagandet – en väsentlig del som upplevs positiv. För att kunna förstå BDSM som något annat än våld är det därför viktigt att se BDSM som en relation där deltagarna går in som jämbördiga parter och försöker minimera de psykiska och fysiska risker som finns.

Genom att prata om utövandet i termer av tillfredsställande av behov, jämlikhet, kommunikation, tillit och fri vilja frångår intervjuerna en förståelse av BDSM som specifika våldshandlingar. Genom att referera till de värden som är normerande ibland annat Gayle Rubins sexhierarki skapar man en diskrepans mellan den mening som utövarna själva tillskriver sina praktiker och den mening som samhället eller personer i utövarnas omgivning tillskriver praktikerna. Genom att prata om BDSM i termer av det som anses vara hälsosamt i samhället i stort gör man om den konceptuella kartan där BDSM handlingar blir ekvivalent

med våld. Man kan se att handlingar som är vanliga inom BDSM inte per automatik resulterar i negativa konsekvenser.

Genom att prata om BDSM i termer av kärlek, omhändertagande och tillgivenhet kan man också distansera den dominanta parten från en våldsverkare. Detta på samma sätt som jag tidigare visade hur man distanserar den som blir slagen från en undergiven. I intervjuerna framgår att våld inte ska ses som en serie specifika handlingar. Våld ska snarare förstås i termer av att man blir utsatt för något man inte vill bli utsatt för eller inte har samtyckt till samt de negativa känslor som uppkommer i samband med dessa handlingar och där våldsverkaren inte har goda intentioner. Jag tror att en utvecklande diskussion kring misshandel och våld i relation till BDSM och andra typer av erfarenheter hade kunnat minska stigmatiseringen av bland annat BDSM-utövare. Detta samtidigt som man tar fasta på att våld kan ta sig olika uttryck. Det som är upphetsande, härligt eller underbart för en person behöver inte vara det för någon annan.

10. Litteraturförteckning

Böcker

Beckmann, Andrea (2009). *The social construction of sexuality and perversion: Deconstructing sadomasochism*. Basingstoke: Palgrave Macmillan

Butler, Judith (2007). *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*. Göteborg: Daidalos

Bäsén, Anna & Långström, Niklas (2006). *Pervers?: om sex utöver det vanliga*. Stockholm: Bokförlaget DN

Connell, R. W (2008). *Maskuliniteter*. Göteborg: Daidalos

Eduards, Maud (2007). *Kroppspolitik: om moder Svea och andra kvinnor*. Stockholm: Atlas

Hall, Stuart (red.) (1997). *Representation: cultural representations and signifying practices*. London: Sage

Lykke, Nina. (2009). *Genusforskning – en guide till feministisk teori, metodologi och skrift*. 1 uppl., Stockholm: Liber

May, Tim (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur

Nordling, Niklas M. (2009). *Many faces of sadomasochistic sex*. Åbo: Department of Psychology, Åbo Akademi University

Skeggs, Beverley (2000). *Att bli respektabel: konstruktioner av klass och kön*. Göteborg: Daidalos

Warner, Michael (red.) (1994). *Fear of a queer planet: queer politics and social theory*. Minneapolis: Univ. of Minnesota Press

Wiseman, Jay (1996). *SM 101 – A realistic Introduction*. San Francisco, California: Greenery Press

Antologikapitel

Andersson, Berit. & Lundberg, Magnus (2001) "Kvinnomisshandel som kunskapsfält – att definiera, förklara och hantera ett social problem." s. 63-91. Åkerström, Malin. & Sahlin, Ingrid. (red.) *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur

Bryant, Antony. & Charmaz, Kathy (2007) "Introduction Grounded Theory Research: Methods and Practices." s. 1-28. Bryant, Antony & Charmaz, Kathy C. (red.) *The SAGE handbook of grounded theory*. London: SAGE

Christie, Nils. (2001) "Det idealiska offret" s. 46-60. Åkerström, Malin. & Sahlin, Ingrid. (red.) *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur

Clark, Adele E. & Frise, Carrie (2007) "Grounded Theorizing Using Situational Analysis." sid. 363 -397. Bryant, Antony & Charmaz, Kathy C. (red.) *The SAGE handbook of grounded theory*. London: SAGE

Dey, Ian. (2007) "Grounding Categories." s. 167-190. Bryant, Antony & Charmaz, Kathy C. (red.) *The SAGE handbook of grounded theory*. London: SAGE

Gayle, Rubin. (1984) "Thinking Sex: Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality" Vance, Carole S. (red.) (1992). *Pleasure and danger: exploring female sexuality*. London: Pandora

Kelle, Udo. (2007) "The Development of Categories: Different Approaches in Grounded Theory." s.191-213. Bryant, Antony & Charmaz, Kathy C. (red.) *The SAGE handbook of grounded theory*. London: SAGE

Reichertz, Jo. (2007) "Abduction: The Logic Discovery of Grounded Theory" s 214 -228. Bryant, Antony & Charmaz, Kathy C. (red.) *The SAGE handbook of grounded theory*. London: SAGE

Olesen, Virginia L. (2007) "Feminist Qualitative Research and Grounded Theory: Complexities, Criticism, and Opportunities." s.417 -435. Bryant, Antony & Charmaz, Kathy C. (red.) *The SAGE handbook of grounded theory*. London: SAGE

Tham, Henrik. (2001) "Brottsoffrets uppkomst och framtid" s 27 -44. Åkerström, Malin. & Sahlin, Ingrid. (red.) *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur

Artiklar

Asp, Petter (2008). Grader av kränkning – våldtäkt eller sexuellt tvång? *Juridisk Tidskrift*, vol. 20:1, 75 – 85

Athanassoulis, Natsika. (2002) The role of consent in sado – masochistic practices. *Res Publica*. Vol. 8:2, 141 – 155

Ayling, Russel. & Mewse, Avril J (2009) "Evaluating internet interview with gay men", *Qualitative health research*, vol; 19:4, sid 566 – 576

Barratt, Monica J (2011) "The efficacy of interviewing young drug users through online chatt", *Drug and alcohol review*

Hearn, Jeff. & McKie, Linda. (2008) "Gendered policy and policy on gender: The case of "domestic violence", *Policy and Politics*, vol. 36:1, sid 75 – 91

- Hill, C.A. & Preston, L.K. (1996) "Individual differences in experience of sexual motivation: Theory and measurement of dispositional sexual motives" *J. Sex Res.* Vol 33: 27 -45
- Hoff, Gabriele. & Sprott, A. Richard. (2009) "Therapy experiences of clients with BDSM sexualities: Listening to a stigmatized sexuality" *Electronic Journal of Human Sexuality.* Vol 12
- Lawrence, A. Anne. & Love – Crowell, Jennifer. (2008) "Psychotherapists' experience with clients who engage in consensual sadomasochism: A qualitative study" *Journal of Sex & Marital Therapy.* Vol 34, 67 – 85
- Lindemann, Danielle. (2011) "BDSM as therapy?" *Sexualities.* Vol 14:2, 151 – 172
- Maslow, A.H. (1943) "A theory of human motivation", *Psychological Review*, Vol 50:4, 370 - 396
- Newmahr, Staci. (2010) "Rethinking kink: sadomasochism as serious leisure". *Qual Sociol.* Vol. 33:3
- Richardson, Janice. (2007) "Contemporary feminist perspectives on social control theory". *Rate Junis.* Vol 20:3 402 – 423
- Van Eeden – Moorefield, Brad & Proulox, Christine M & Prasley, Kay (2008) "A comparasion of internet and face-to-face (FTF) qualitative methods in studying the relationship of gay men", *Journal of GLBT family studies*, Vol; 4:2, sid 181 -204
- Weait, Matthew. (2005) Harm, consent & the limits of privacy. *Feminist Legal Studies.* Vol. 13:1, 97 – 122
- Weiss, Margot. (2006) Mainstreaming Kink: The Politics of BDSM Representation in U.S Popular Media. *Journal of Homosexuality.* Vol. 50: 2/3, 103 – 132

Avhandlingar och uppsatser

- Harlevi, Johannes.(2008) *Hjältar eller brottslingar: Straffansvar för våld under idrottsutövande* (Examensarbete i straffrätt, 30 p) Stockholms universitet, Juridiska fakulteten, 106 91 Stockholm.
- Ovesson, Charlotte. (2011) *Sextortyr eller frigörelse; konstruktioner av sadomasochism i svenska dagstidningar 2007 – 2011* (Kandidatuppsats i Sociologi, 15 hp) Mälardalens högskola, Akademin för hållbar samhälls – och teknisk utveckling, 721 23 Västerås
- Rodemaker, David. (2010) *Altsex: A clinican´s guide to BDSM.* (Psy, D) The Chicago School of Professions Psychology: Illinois, United States of America

Offentligt material

- Brottsbalk1962:700, kapitel 3 Om brott mot liv och hälsa, Svensk författningssamling, ändrad till och med SFS 2011:1298

Hirdman, Yvonne (1990) "Genussystemet", *Demokrati och makt i Sverige*, Statens offentliga utredningar, SoU 1990:44

Internetkällor

RFSU Stockholms sexualpolitiska BDSM- och fetischism grupp. (2008) *BDSM & FETISCHISM så funkar det – Njutning med höga klackar, rep och ögonbindel*. Länk; <http://www.rfsu.se/Bildbank/Dokument/Lokalt/Stockholm/bdsm-fetischism2008.pdf?epslanguage=sv> hämtad 120402

11. Bilaga ett, medgivandebrev

Mitt namn är Sophia och jag läser genusvetenskap vid Lunds Universitet i Skåne. Den här terminen skriver jag min kandidatuppsats som ska handla om BDSM. Mer specifikt kretsar uppsatsen kring hur man kan förstå BDSM praktiker på ett sätt som frångår en våldsförståelse, dvs. som en handling som innefattar våld och därmed är jämförbar med handlingar så som misshandel. I de intervjuer som jag tänker göra är jag intresserad av att se vilken mening som självdefinierade BDSM utövare tillskriver sina aktiviteter. Det är alltså inte primärt de konkreta handlingarna i sig som jag är intresserad av. Syftet med uppsatsen är att genom utövarnas egna berättelser lyfta fram alternativa tolkningar och förståelser av BDSM som praktik.

Intervjun kommer vara mellan cirka en och tre timmar samt paus om tiden överstiger en timme. Deltagande är helt frivilligt och man kan när som helst välja att avsluta intervjun eller inte vilja svara på specifika frågor. Om en fråga känns konstig eller du känner olust inför att svara på en fråga har du all rätt att säga ifrån. Förhoppningsvis kommer detta inte ske då frågorna är utformade för att i en majoritet av fallen vara av mer generell karaktär och inte gå in på detaljer. Vill du inte svara på en fråga ställs inte heller krav på att du ska redogöra för varför. Jag respekterar din rätt integritet och privatliv och ett nej är ett nej. Rätten att ta tillbaka ett medgivande gäller även efter att intervjun är avslutad. Känner du att du inte vill delta i studien eller att du inte vill att jag ska använda en specifik del av materialet går detta meddela fram tills det att uppsatsen är i tryck vid inlämningsdatum. Du har alltså full rätt att i efterhand kontakta mig om du inte vill att ditt intervjumaterial eller delar utav det ska användas. Om detta inte sker kommer jag anta att samtycke till att medverka i studien givits.

Gällande avidentifiering kommer all information som kan kopplas samman till er person som användarnamn inte att publiceras. Intervjun kommer att ges ett kodnamn som kopplas samman med ert namn på ett separat papper. Hela intervjun, dvs. transkriberingen, kommer tillsammans med kodnamnet finnas på ett USB som är inlåst när materialet inte bearbetas för att obehöriga ej ska få tag på konversationen. Pappret med koderna och de användarnamn som gets koder kommer förvaras på ett separat ställe. Detta för att ingen ska kunna få tag på konversationerna via min dator ifall den blir stulen, hackad eller liknande. Inget sparas på själva datorn. Materialet kommer att sparas under en fem års period för akademiska syften. Om en annan forskare till exempel är kritik till de slutsatser som dras av materialet ska de kunna ta del av materialet. Dock är som jag tidigare nämnde materialet kodat för att skydda informanten. Annledningen till att jag sparar uppgifter om användarnamn på Skype eller hemsidan där vi fått kontakt är i händelse av att någon vill att något tas bort. Jag måste då veta vem som är vem.

Mitt mål är att avidentifiera deltagarna och byta ut namn, platser och annat som skulle kunna verka identifierande i texten. Däremot kan jag inte garantera anonymisering. Det finns alltid en risk att någon läser arbetet och kopplar samman det som sagts till en specifik person. Ni får möjlighet att läsa igenom arbetet innan publicering och har rätt att tycka till ifall ni anser att det finns för mycket information som kan kopplas samman till er som person.

Intervjuerna kommer fördelaktigen hållas via chatten på Skype. Fördelen med Skype är att den inte kräver en att användaren uppger en emailadress som existerar för verifiering. Andra sajter använder ofta emailadress för att verifiera en användare, emailadresser som i sin tur är kopplade till personuppgifter som bostadsort, ålder och annat som kan hjälpa till att identifiera en person. Vidare har Skype en inbyggd kryptering som gör det svårt att lokalisera en IP

adress och därmed vilket modem eller nätverk som avsändaren använder sig av. Det är upp till dig om du vill använda Skype eller en annan form för direktkommunikation på nätet, men Skype är att föredra av de skäl jag har uppgett. Ett problem som man dock inte kommer ifrån är att en systemadministratör kan gå in och se en konversation. Även om jag personligen tror att risken för detta är liten, är det fortfarande en risk. Jag tror att det är större risk för intrång utifrån och för att undvika att konton och datorer blir hackade vill jag generellt uppmana er att se över lösenord, brandväggar och virusskydd för att minimera intrång utifrån.

Vid frågor eller funderingar får ni gärna kontakta mig. Inga frågor eller funderingar är för små. Ni kan nå mig här på xxx via mitt användarnamn xxx. Efter intervjun kan ni få andra kontaktuppgifter till om ni behöver eller vill nå mig på annat sätt.

12. Bilaga två, intervjuguide

Frågorna var från början 1-5 samt 7. Fråga sex dök upp i den första intervjun och stannade sedan kvar under resterande intervjuer. Frågorna bör kanske förstås mer som teman, eftersom frågorna inte ställdes ordagrant.

1. Hur länge har du praktiserat BDSM?
2. Hur hittade du BDSM?
3. Vad var det som tilltalade dig med BDSM?
4. Hur kändes det att bli tilltalad av detta?
5. Vad känner du att praktiken ger dig?
6. I relation till praktiken vad är viktigt runt omkring (före – under – efter)
7. Hur ser du i på över och underordning inom BDSM relation till allmänna diskurser?

Under frågorna skrev jag ner saker som jag tänkte mig skulle kunna komma upp för att ha bra följdfrågor. Under ettan och tvåan kretsade följdfrågor kring när de blev attraherade av BDSM men inte hade ord eller begrepp för vad de blev attraherade av tills de fick ord för att beskriva önskemål eller började leva ut. Här har vi också ibland kommit in på diskrepansen att vilja något i fantasin och att vilja göra det/klara av att göra det i verkligheten. Fråga fyra behandlade också i stor utsträckning utvecklingen från de första känslorna till att bli aktiv, hur de ändras eller hur ens "kinks" utvecklas över tid. Under fyran hade jag också följdfrågor kring hur informanterna hanterar känslorna, om man upplever det som ett problem och vem det är ett problem i relation till. Är det om inre konflikter eller konflikter med andra och om de andra är signifikanta andra eller inte. Sjuan hann jag sällan ställa, eftersom informanterna gärna ville prata om det på en gång eller kom in på frågan automatiskt. Frågan blev mer en röd tråd under intervjuerna än egna frågor. Följdfrågorna här blev helt enkelt att följa upp det som informanten pratade om, lagen, vad våld är i andra kontexter eller kring varför BDSM inte är våld.